

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»
РЕГІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЦЕНТР БНАУ



Міжнародна науково-практична конференція магістрантів

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОХОРОНА ПРИРОДИ
ЯК ОСНОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

20 листопада 2020 року

Біла Церква
2020

УДК: 502.131.1:332.142.6

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Даниленко А.С., академік НААН, д-р екон. наук, ректор університету, голова оргкомітету.

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету.

Новак В.П., д-р біол. наук, професор, перший проректор.

Ищенко Т.Д., канд. пед. наук, директор ДУ "НМЦ вищої та фахової передвищої освіти".

Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності.

Зубченко В.В., канд. екон. наук, начальник відділу навчально-методичної та виховної роботи.

Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук, декан екологічного факультету.

Слободенюк О.І., канд. біол. наук, координатор НТТМ екологічного факультету.

Качан Л.М., канд. с.-г. наук, доцент, завідувач відділом аспірантури та докторантури.

Ластовська І.О., канд. с.-г. наук, начальник відділу наукової та інноваційної діяльності.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, начальник редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук.

Екологізація виробництва та охорона природи як основа збалансованого розвитку: матеріали науково-практичної конференції магістрантів, 20 листопада 2020 р. Білоцерківський НАУ, 2020. 42 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

ресурси деяких цінних видів, які не внесено до охоронних списків, зокрема *Menyanthes trifoliata* L. та *Acorus calamus* L. Стійкими до значного комунально-побутового та промислового забруднення виявилися види *Lemna minor* L., *Spirodela polyrrhiza* (L.) Schleid., *Typha angustifolia* L., *T. latifolia* L., *Acorus calamus* L., *Glyceria maxima* (Hartm.) Holmb., *Lemna minor* L., *Spirodela polyrrhiza* (L.) Schleid., *Wolffia arrhiza* (L.) Horkel ex Wimm.

За господарською цінністю можна виділити таку структуру у водній флорі регіону: кормові рослини (85 %), декоративні (76 %) і лікарські (44 %), технічні (26 %), харчові (23 %), медоносні (11 %), дубильні (8 %), вітамінні (6 %), ефіроолійні (3 %), олійні (2 %), фарбувальні (2 %). До переліку цінних харчових рослин відносяться 54 види, лікарських – 44. Екологічно значима структура така: водоохоронні види – 54 %, берегозахисні – 32 %, берегоукріплюючі види – 13 %, бур'яни – 11 %, отруйні рослини – 10 %.

Для покращення екологічної ситуації в досліджуваному регіоні доцільно рекомендувати зниження забруднення природного довкілля і в т.ч. гідрографічної мережі. Для біологічного доочищення побутових скидних вод рекомендуємо використовувати високорослі очерет, рогіз, лепеху. Для доочистки нетоксичних скидних вод харчових виробництв доцільно використовувати стійкі до значного комунально-побутового та промислового забруднення види *Lemna minor*, *Spirodela polyrrhiza*. Для застосування у водоохоронних екобіотехнологіях перспективними є види, які добре переносять найбрудніший ділянки річок (*Typha angustifolia*, *T. latifolia*, *Acorus calamus*, *Glyceria maxima*, *Lemna minor*, *Spirodela polyrrhiza*, *Wolffia arrhiza*).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Якубенко Б. Є., Царенко П. М., Алейніков І. М. Ботаніка з основами гідроботаніки (водні рослини України). К.: Фітосоціоцентр, 2011. 535 с.
2. Гроховська Ю. Р. Екологічні основи збалансованого використання ресурсів водних екосистем басейну Прип'яті: автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук: спец. 03.00.16 «Екологія». К., 2017. 41 с.
3. Гроховська Ю. Р., Володимирець В. О., Кононцев С. В. Раритетні види та угруповання вищих водних і прибережно-водних рослин Рівненської області. Вісник НУВГП: зб. наук. праць. Рівне: НУВГП, 2013. Вип. 62. № 2. С. 182–197.
4. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області у 2018 році. Офіц. вид. Рівне: Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Рівненській області. 2019. 237 с.
5. Зелена книга України / за заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я. П. Дідуха. К.: Альтерпрес, 2009. 448 с.
6. Кокин К. А. Экология высших водных растений. М.: Знание, 1982. 160 с.
7. Сафонов М. М. Повний атлас лікарських рослин. Тернопіль: Начальна книга – Богдан, 2008. 384 с.
8. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха. К.: Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.

УДК: 639.215

ТРЕТЯК Д.В., СТАХІВ Т.А., магістранти

Науковий керівник – **ПРИСЯЖНЮК Н.М.,** канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

natasha.prisjahnjuk@ukr.net

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОГО ЛОВУ НА КРЕМЕНЧУЦЬКОМУ ВОДОСХОВИЩІ

Анотація. Визначено вплив промислового лову на іхтіофауну Кременчуцького водосховища. Встановлено, що обсяги вилову рибалками окремих видів риб за масою перевищують 100 % прогнозу допустимого вилову, застосування ними сіток з розміром вічка 38 мм, що значно впливає на частину популяцій промислових видів риб.

Ключові слова: Кременчуцьке водосховище, промисловий лов, знаряддя лову, квота, прогноз допустимого вилову.

Промисловий лов, відповідно до діючого законодавства, є спеціальним використанням водних живих ресурсів, яке здійснюється у відповідності з діючими регламентними

документами [2]. Одним з видів регламентації рибогосподарського використання водойм є розробка режиму рибогосподарської експлуатації водного об'єкта – установа на відповідний термін сукупність вимог, умов та заходів щодо обсягів робіт з відтворення та вселення водних біоресурсів за їх віковими та видовими характеристиками, строків лову, типів і кількості знарядь та засобів лову, обсягів вилучення, порядок використання водних біоресурсів, забезпечення охорони водних об'єктів, обмеження лову на період заборони, регламентації любительського і спортивного рибальства, ощадливого використання аборигенних водних біоресурсів рибогосподарського водного об'єкта (його частини) тощо [3].

Досвід рибогосподарської експлуатації малих та середніх водойм України свідчить, що створення спеціального режиму дозволяє з одного боку забезпечити раціональне використання біопродукційного потенціалу, з іншого – планувати рибогосподарську діяльність на тривалий час. Промислова рибопродукція водосховищ, які експлуатуються за Правилами рибальства, в основному не перевищує 40 кг/га (в середньому 20-25 кг/га), в той час, як для аналогічних водойм в спеціальному режимі цей показник повинен становити 150-200 кг/га. Така рибопродуктивність забезпечується завдяки довгостроковій стратегії зариблення та вилову риби, які здійснюються одним користувачем [1, 4].

Аналіз результатів промислу на Кременчуцькому водосховищі за останні роки свідчить про поступове зниження загальної популяції водних біоресурсів водосховища. Показник продуктивності Кременчуцького водосховища на 01.09.2020 року становив 23,1 кг/га.

З метою попередження перевищення прогнозу допустимого вилову органами рибоохорони протягом року проводиться постійний контроль за діяльністю рибодобувних організацій. Особлива увага приділялася забороненим для промислу знаряддям лову та ділянкам водосховища, територіям природно-заповідного фонду, режимним зонам, підвідним каналам тощо. В період від початку льодоставу до закінчення весняно-літньої заборони визначають і затверджують перелік зимувальних ям, де заборонено будь-яке рибальство в зимовий період, та організують постійний контроль за ними.

Промисел водних біоресурсів на Кременчуцькому водосховищі здійснюється згідно з Правилами, Режимами рибальства, без закріплення за користувачами окремих промислових ділянок. В 2020 році квоти добування водних біоресурсів загальнодержавного значення у Кременчуцькому водосховищі отримали 72 користувачі. Всього було задіяно на 01.09.2020 року у промисловому вилові на Кременчуцькому водосховищі 375 плавзасобів, 14013 тис. шт. сіток, при цьому вилов на одну сітку склав 0,332 т. риби або 5,7 т. риби на одного рибалку.

На 01.09.2020 року користувачами ВБР на території Черкаської та Кіровоградської областей було вилучено з Кременчуцького водосховища 4657,080 тонн риби, з яких 2583,890 тонн квотованих видів та освоєно 94,5 % квоти.

В результаті проведення збору та узагальнення інформації про обсяги вилову водних біоресурсів на Кременчуцькому водосховищі станом на 01.09.2020 встановлено, що вилов плоскирки становить 108,5 % прогнозу допустимого вилову, вилов чехоні – 72,1 %, ляща – 81,7 %; судака – 84,9 %, короп (сазан) – 80,4 %, щука – 96,2 %, сом – 67,5 %, чехонь – 106,9 %, плітка – 86,1 %, синець – 95,8 %, раки – 68,2 % прогнозу допустимого вилову.

Нажаль, користувачі шукають шляхи інтенсифікації промислу, зокрема сучасний розвиток допоміжних технічних засобів для здійснення промислового лову здатний майже суттєво вичерпати промисловий запас аборигенних та інтродукованих видів риб. Також протягом останніх років користувачі стали широко застосовувати сітки з розміром вічка 38 мм. Така ситуація на першому етапі дає підйом вилову, в першу чергу плітки, але в подальшому приведе ще до більшого зниження вилову. Одночасно із значною кількістю користувачів неодмінно слідує збільшення кількості задіяних людей, плавзасобів, знарядь лову, технічного оснащення та набуття досвіду, що призводить до збільшення інтенсивності лову.

З метою попередження перевищення прогнозу допустимого вилову коропа, сазан, щуки та іншого дрібного частика (окунь, лин, краснопірка, клепець, підуст, рибець звичайний,

йорж звичайний) на Кременчуцькому водосховищі користувачами водних біоресурсів здійснюються необхідні заходи з регулювання кількості знарядь лову, які спрямовані на зменшення промислового навантаження на вказані види водних біоресурсів та надається оперативна інформація про обсяг добутих (виловлених) вищевказаних водних біоресурсів.

Зазначені заходи регулювання промислу на Кременчуцькому водосховищі дозволяють знизити кількість випадків порушень Правил промислового рибальства, а також недопущення перелову виділених квот та перевищення прогнозу допустимого вилову.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Котовська Г.О. (2007). Розмірно-вагова характеристика цюголіток плітки (*Rutilus rutilus L.*) та ляща (*Abramis brama L.*) на різних ділянках Кременчуцького водосховища. Науковий вісник Національного аграрного університету. № 109. С. 37–44.
2. Дудник С. В., Глебова Ю. А. (2010). Оцінка впливу різних способів рибальства на стан іхтіофауни внутрішніх водойм України. Рибогосподарська наука України. № 4. С. 65–69.
3. Діденко О. В. (2009). Моделювання змін популяцій та запасів основних промислових видів риб Канівського та Кременчуцького водосховищ: дис. канд. біол. наук: спец. 03.00.10. Київ, 2009. 186 с.
4. Horchanok A.V., Prysiazhniuk N.M. (2020). Features of fish populations in the Kremenchuk and Kakhovka reservoirs: collective monograph. Riga, 2020. Part 1. 772 p.

УДК: 639.591.545

УСТИМЕНКО О.М., КОВАЛЕНКО Н.В., РАДЧУК С.М., магістранти

Науковий керівник – ГРИНЕВИЧ Н.Є., д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ihziozoolog@ukr.net

РОЗВИТОК ПРИРОДНОЇ КОРМОВОЇ БАЗИ НА ДНІСТРОВСЬКОМУ ВОДОСХОВИЩІ

Анотація. Основу зоопланктоценозу водосховища складають коловертки, гіллястовусі та веслоногі ракоподібні. Основна маса зоопланктерів представлена типово прісноводними формами. Домінуюча роль у видовому різноманітті належить коловерткам. Найбільшим різноманіттям відрізняється літній зоопланктон, в двічі менше видів реєструється зимою. Середня чисельність і біомаса зоопланктону в Дністровському водосховищі становить 98084 екз./м³ і 0,790 г/м³. Домінуюча роль належить гіллястовусим – 15727 екз./м³ і 0,423 г/м³.

Ключові слова: відтворення водних біоресурсів, вселення цінних видів риб, аборигенна іхтіофауна, ендемічні види риб, методи контролю за вселенням, іхтіологічні облови.

Альгофлора Дністровського водосховища за різними джерелами представлена 93-105 видами водоростей, що належать до семи груп прісноводного фітопланктону: синьо-зелених, діатомових, пірофітових, евгленових, жовто-зелених, золотистих та зелених [2, 5, 6].

Домінуюча роль у флористичному різноманітті належить зеленим водоростям (від 43 до 50% загального числа видів), в меншій мірі діатомовим (22%). Видовий склад синьо-зелених, пірофітових, евгленових набагато бідніший, а жовто-зелені та золотисті зустрічаються в одиничних екземплярах. Середня чисельність і біомаса фітопланктону у водосховищі складає 5890 тис. кл./л і 4,861 г/м³ [6].

У середній частині Дністровського водосховища на різних біотопах зафіксовані наступні показники розвитку угруповань макрозообентосу: чисельність від 1200 до 73733 екз./м², біомаса від 6,39 до 9990,39 г/м², при цьому середні значення його чисельності і біомаси – 33704 екз./м² та 2083,6 г/м² відповідно. Проте ці дослідження стосуються переважно фауни замулених біотопів, структура інших біоценозів детально не досліджена [1].

Найбільшою після представників *Gastropoda* чисельністю і біомасою характеризуються червононогі молюски (139,03 екз./м² та 9,75 г/м²). У даних біоценозах вони представлені чотирма видами (*Theodoxus fluviatilis*, *Valvatapiscinalis*, *V. pulchella*, *Lymnaea auricularia*). Показники кількісного розвитку м'якого бентосу на замулених ділянках дна невисокі

ЗМІСТ

Вихренко М.С., Житовоз В.В., Хом'як О.А. Перспективи вирощування пеляді (<i>Coregonus peled</i>) в аквакультури України.....	3
Гибало А.Ю., Колесник К.В., Хом'як О.А. Креветка шрімс-ведмежа (<i>Sclerocrangon salebrosa</i>) як перспективний об'єкт аквакультури України.....	4
Голуб І.П., Олешко О.А. Моніторингові дослідження фітопланктонних угруповань водних екосистем басейну р. Рось.....	6
Денисюк Р.А., Гейко Л.М. Перспективи аквакультури великоротого окуня (<i>Micropterus salmoides</i>) на базі ТОВ «Сквираплемрибгосп».....	7
Жарчинська В.С., Гриневич Н.Є. Діагностика герпесвірусного захворювання <i>Cyprinus carpio koi</i>	9
Жорова А.В., Олешко О.А. Розробка способу отримання зарибку коропа підвищеної ваги з використанням нанотехнологій.....	11
Заєць А.С., Олешко В.П. Добовий ритм харчування тріліток коропа.....	13
Загарія В.С., Грабовська Т.О. Різноманіття комах рядів <i>Coleoptera</i> та <i>Hemiptera</i> на пшениці озимій в умовах Сквирської дослідної органічної станції.....	15
Кириченко О.І., Харчишин В.М. Вплив на довкілля видобувної промисловості Кіровоградської області.....	16
Корженко С.В., Лавренюк М.І., Ткач О.М., Гриневич Н.Є. Впровадження екологічно безпечних технологічних процесів у ТОВ «Білоцерківвода».....	17
Котков О.М., Омелян О.М., Мірошніченко О.В., Гриневич Н.Є. Моніторинг видового складу зоопланктону природних водойм Черкаської області.....	19
Кобзар Н.А., Дубовий В.І. Біолого-екологічні особливості розвитку рідкісних рослин Черкаської області.....	20
Лановська Д.Д., Бондарець А.В., Шулько О.П. Екологічні ризики використання синтетичних миючих засобів та їх заміна на екологічно чисту продукцію.....	22
Леошко І.А., Веред П.І. Екологічні наслідки опріснення лиману «Сасик» Татарбунарського району Одеської області.....	24
Мусієць А.С., Харчишин В.М., Екологічний стан р. Рось на території Київської області.....	26
Максименко А.Н., Федченко Д.С., Куновський Ю.В. Вплив складу кормів на прояви агресії і канібалізму прісноводної креветки.....	28
Поліщук Н.В., Олешко О.А. Сучасний стан зообентосних організмів р. Рось та їх значення у харчуванні різних видів риби.....	29
Смагін В.Ю., Лавров В.В. Антропогенне порушення лісів ОУЛМГ «Київліс».....	30
Смагіна О.А., Дубовий В.І. Структура флори річки Прип'ять та її еколого-господарське значення.....	32
Третяк Д.В., Стахів Т.А., Присяжнюк Н.М. Сучасний стан та деякі аспекти регулювання промислового лову на Кременчуцькому водосховищі.....	34
Устименко О.М., Коваленко Н.В., Радчук С.М., Гриневич Н.Є. Розвиток природної кормової бази на Дністровському водосховищі.....	36
Яблонський Я.О., Олешко В.П. Товарне осетрівництво як перспективний напрям у рибництві.....	38
Гордовий Є.Л., Дженжеруха О.С., Присяжнюк Н.М. Видовий склад молоді риби кременчуцького водосховища.....	39